ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΡΙΤΗ.

EPISTOLA IOANNIS APOSTOLI tertia.

	NOVA INTERPR.	VETVS.
1 Exemplum Christianæ gratulationis.	1 Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.	1 Senior Gaio charissimo, quem ego diligo in veritate.
	2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή.	2 Charissime, de omnibus orationem facio, prosperè te ingredi & valere, sicut prosperè agit anima tua.
	3 Ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν, καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς.	3 Gauisus sum enim valde quũ venirent fratres, & testificarentur sinceritatem tuam, prout tu sincerè ambulas.
	4 Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.	4 Maius istis gaudiũ non habeo, quum videlicet audio filios meos syncerè ambulare.
	5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους,	5 Dilecte, fideliter agis quicquid facis erga fratres & erga peregrinos,
	6 οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ.	6 Qui testimonio suo commendarunt charitatem tuam in conspectu Ecclesiæ: quos rectè facies si prosequutus fueris Deo conuenienter.

ANNOTATIONES, IN QVIBVS RATIO INTERPRETATIONIS REDDITVR.

2 *In primis, ἐπὶ πάντων.* Ad verbum, *Supra omnia.* Ponitur enim ἐπὶ pro ὑπὲρ, vt in illo Homeri vers. Λ. ὃ δ' αὖτε διίφιλος ἐπὶ πάντων ἔμμορε δίων. Sensus est igitur, Opto in primis vt sicut animo rectè habes, ita etiam prosperè agas & valeas. Erasmus, *Ego omnibus opto vt prosperè agant & recte valeant:* omisso pronomine σε, & deprauata Apostoli sententia. Nam in hac quoque epistola nihil agnosco quod Ioanni Apostolo familiariter ad amicum scribenti non optimè conueniat. De verbo *Rectè dixi* mus 1. Corinth. cap. 16. vers. 2.

3 *Quũm [videlicet] venirent, ἐρχομένων.* Id est, ἐλθόντων, vt in superiore epistola, versu 7. ἐρχόμενον pro ἐλθόντα. ¶ *Sinceritatem tuam, τῇ ἀληθείᾳ.* Vulgata & Erasmus, *Veritati tuæ.* Ego malui planius loqui. Certum enim est Veritatis nomine, Hebræorum more, significari interdum Vitam integram, & (vt inquit ille) scelerispuram: sicut docuimus Ioan. 3. 21. Neque quisquam est ex Euangelicis scriptoribus, qui Veritatis vocabulo æquè delectetur ac Ioannes, passim illud multiplici significatione inculcans: apud quem etiam hanc trajectionem pronominis sæpe obseruauimus. ¶ *Sinceritè, ἐν ἀληθείᾳ.* Vide superiorem epistolam, vers. 4.

4 *Maius, μείζοτέραν.* Nouè, pro μείζω. ¶ *Istis, τούτων.* Istis videlicet gaudiis. Vtitur enim plurali numero, emphaseos causa, ex Hebræorum more. Sunt tamen qui legant τοῦτο, istud.

¶ *Quum [videlicet] audio, ἵνα ἀκούω.* Vel hæc vna phrasis Ioanni Apostolo hanc epistolam vendicat. Est enim illi peculiare ἵνα vsurpare pro ὅτι, ex Hebræorum idiotismo, vt annotauimus Ioannis cap. 15. vers. 8. & 13. Similiter etiam præcedente comparatiuo μείζονα. Item apud eundem, capite 16. 2. & 32. Vulgata & Erasmus, *Quàm vt.*

5 *Fideliter agis, πιστὸν ποιεῖς.* Id est, Agis vt fidelem decet. Altera interpretatio quam adfert Erasmus, quasi πιστὸν ποιεῖν significet tutum reddere, siue in tuto collocare, certè est perabsurda. ¶ *Erga peregrinos, εἰς τοὺς ξένους.* Ad verbum, Erga hospites: sed illud planiùs est. Gaium enim commendat vt φιλόξενον, sine personarum respectu. Vetus interpres, *vel vtrò in eos qui ξένοι sunt, idque erga peregrinos.* Hoc enim addit magnum pondus sententiæ.

6 *Si prosequutus fueris, προπέμψας.* Vulg. *Deduces.* Erasmus, *Si deduxeris.* quod mihi non videtur satis expressum. Commendat autem Gaio vel eos ipsos quos iam antè exceperat, rursum ad eum redeuntes ad procuranda Ecclesiæ negotia: vel alios quorum eadem erat conditio.

¶ *Deo conuenienter, ἀξίως τοῦ Θεοῦ.* Rectè omnino. Nam (inquit Dominus) qui vos excipit, me excipit. Vulg. & Eras. ad verbum, *Dignè Deo.*

7 *Excesser*

	Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον, μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνῶν.	Nam pro nomine eius 7 exierunt ex Gentibus, nihil accipientes.
8	Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.	Nos ergo debemus exaipere huiusmodi, vt vnà operam impendamus veritati.
9	Ἔγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.	8 Scripsi Ecclesiæ: sed qui primus esse vult apud eos, Diotrephes, non admittit nos.
10	Διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.	9 Propterea, si venero, memoriam renouabo ipsius facinorũ quæ facit, sermonibus malis garriens in nos: quique eriem his nõ cõtentus, nèque ipse admittit fratres, & volentes admittere prohibet, & ex Ecclesia eiicit.
11	Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν· ὁ ἀγαθοποιῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὁ δὲ κακοποιῶν, οὐχ ἑώρακε τὸν Θεόν.	10 Dilecte, ne imitare quod malum est, sed quod bonum est: qui benè agit, ex Deo est, qui autem malè agit, non vidit Deum.
12	Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν· καὶ οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι.	11 Demetrio testimonium redditum est ab omnibus, & ab ipsa veritate: sed & nos testimonium perhibemus: & nostis testimonium nostrum verum esse.
13	Πολλὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι.	12 Multa possem scribere, sed nolo per atramentum & calamum tibi scribere.
14	Ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν.	13 Spero autem fore vt statim te videam, & tunc coram loquemur.
15	Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι. Ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.	14 Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos nominatim.

Pro nomine enim eius profecti sunt, nihil accipientes à Gentibus.

Nos ergo debemus suscipere huiusmodi, vt cooperatores simus veritati.

Scripsi Ecclesiæ: sed qui primus esse vult apud eos, Diotrephes non admittit nos.

Propterea, si venero, memoriam renouabo operum eius quæ facit, verba nequam in nos effutiens: & non contentus his, neque ipse suscipit fratres, & eos qui suscipiunt, prohibet, & de Ecclesia ejicit.

Charissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. Qui bene facit, ex Deo est: qui malè facit, non vidit Deum.

Demetrio testimonium redditur ab omnibus, & ab ipsa veritate: & nos testimonium perhibemus: & scis testimonium nostrum verum esse.

Multa habui tibi scribere, sed nolui per atramentum & calamum scribere tibi.

Spero autem protinus te videre, & os ad os loquemur.

Pax tibi. Salutant te amici. Salutà amicos nominatim.

7 *Excesserunt ex Gentibus, ἐξῆλθον ἀπὸ τῶν ἐθνῶν.* Explicat illud Pro Christi nomine, significans istos Euangelij causa vltro solùm vertisse, & quidem bonis etiam & facultatibus suis relictis. Nam istud esse per trajectionem exponendum & cum verbo ἐξῆλθον, non autem cum participio λαμβάνοντες construendum, sententia ipsa videtur indicare. (Cur enim discedentibus pro Christi nomine Gentes, i. prophani, aliquid largirentur) & præpositio ἀπὸ istud demonstrat. Dicendum enim omnino fuisset παρὰ τῶν ἐθνῶν. qua de re vide 1. Cor. 11. 23.

8 *Vt vnà operam impendamus, &c. ἵνα συνεργοί,* &c. id est, Vt & vnà mutuò nos adiuuemus ad veritatis prædicationem. Et huic sententiæ bene conuenit vt rei sacratissimæ Operandi verbum.

9 *Scripsi, ἔγραψα.* Vulg. *Scripsissem forsitan, ἔγραψά αἰ.* In vno verò codice scriptum inuenimus ἔγραψά τι σοῦ ἐκκλησίᾳ, *scripsi nonnihil Ecclesiæ.*

11 *Qui autem malè agit, ὁ δὲ κακοποιῶν.* Hæc est phrasis quam sæpe iam annotauimus passim apud Ioannem occurrere. ¶ *Non vidit, οὐχ ἑώρακε.* Id est, non nouit, fidei videlicet oculo, quo non tantùm vetus ille Deus à falso dignoscitur, sed etiam credenti applicatur, qui nobis factus est Iustitia & Sanctificatio.

14 *Et tunc, καί.* Adieci particulam non quotiam alioqui λαλεῖν potius scribendum fuit quàm λαλήσομεν. ¶ *Coram, στόμα πρὸς στόμα.* Vide superioris epistolæ versum decimumtertium.